

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-334-77>

УДК: 631.1:334.012.63

ОГІЄНКО Антон

Державний біотехнологічний університет

<https://orcid.org/0009-0004-6153-8469>

АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ ТА БАР'ЄРІВ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРАКТИК СТІЙКОГО РОЗВИТКУ НА АГРО-ПІДПРИЄМСТВАХ

Статтю присвячено аналізу можливостей та бар'єрів для впровадження практик стійкого розвитку на агро-підприємствах. Метою дослідження є аналіз, систематизація та удосконалення наявного теоретико-методичного забезпечення щодо впровадження практик стійкого розвитку на агро-підприємствах. В статті розглянуто сучасні тенденції впровадження принципів стійкого розвитку в аграрному секторі, акцентуючи увагу на їхній значущості для забезпечення соціально-економічної стабільності. В дослідженні представлено комплексний підхід до управління підприємствами, що включає економічні, соціальні та екологічні аспекти. Обґрунтовано, що реалізація принципів стійкого розвитку сприяє не лише підвищенню конкурентоспроможності підприємств, а й забезпеченню продовольчої безпеки та збереженню природних ресурсів. Аналізу літературних джерел підтвердив важливість інтеграції стійкого розвитку в стратегії агропідприємств. Виявлено, що стійкий розвиток підприємства є не лише вимогою сучасності, а й стратегічною необхідністю для адаптації до змінюваних умов ринку. Дослідження також дозволило виявити основні виклики на шляху реалізації стратегії стійкого розвитку, серед яких фінансові обмеження, недостатня обізнаність управлінців і відсутність державної підтримки. Стаття підкреслює, що економічний аспект стійкого розвитку забезпечує фінансову стабільність і підвищення ефективності управління ресурсами, тоді як соціальний аспект акцентує на створенні сприятливих умов праці та підвищенні соціальної відповідальності. Екологічний аспект, в свою чергу, фокусується на зменшенні негативного впливу підприємств на довкілля через впровадження енергоефективних технологій і практик циркулярної економіки. Запропоновано методичні рекомендації щодо впровадження практик стійкого розвитку, що включають оцінку впливу діяльності підприємства, формування стратегічних цілей та інвестування в інноваційні технології. Впровадження політики корпоративної соціальної відповідальності і забезпечення рівного доступу до можливостей для всіх співробітників також є важливими аспектами для досягнення стійкого розвитку. Дослідження підтверджує, що інтеграція стійкого розвитку є ключовим елементом не лише для економічної ефективності підприємств, але й для соціального добробуту суспільства в цілому.

Ключові слова: стійкий розвиток, практики стійкого розвитку, агро-підприємство, екологічна відповідальність, соціальна відповідальність.

ОГІЄНКО Антон

State Biotechnological University

ANALYSIS OF OPPORTUNITIES AND BARRIERS FOR IMPLEMENTING SUSTAINABLE DEVELOPMENT PRACTICES IN AGRO-ENTERPRISES

This article analyzes opportunities and barriers to implementing sustainable development practices in agro-enterprises. The research aims to analyze, systematize, and improve the theoretical and methodological framework for implementing sustainable development practices in agro-enterprises. The article discusses current trends in implementing sustainable development principles in the agricultural sector, emphasizing their significance for ensuring socio-economic stability. The research presents a comprehensive approach to managing enterprises, including economic, social, and environmental aspects. It is substantiated that realizing sustainable development principles contributes to increasing enterprises' competitiveness, ensuring food security, and conserving natural resources. The analysis of literary sources confirmed the importance of integrating sustainable development into agro-enterprises' strategies. It was found that the sustainable development of enterprises is not only a contemporary requirement but also a strategic necessity for adapting to changing market conditions. The research also identified the main challenges in implementing the sustainable development strategy, including financial constraints, insufficient awareness among managers, and lack of government support. The article emphasizes that the economic aspect of sustainable development ensures financial stability and enhances resource management efficiency.

In contrast, the social aspect focuses on creating favorable working conditions and increasing social responsibility. The environmental aspect, in turn, concentrates on reducing the negative impact of enterprises on the environment through the implementation of energy-efficient technologies and circular economy practices. Methodological recommendations for implementing sustainable development practices are proposed, including assessing the impact of enterprise activities, forming strategic goals, and investing in innovative technologies. Implementing corporate social responsibility policies and ensuring equal opportunities for all employees are essential for sustainable development. The research confirms that integrating sustainable development is a crucial element not only for the economic efficiency of enterprises but also for the social well-being of society.

Keywords: sustainable development, sustainable development practices, agro-enterprise, ecological responsibility, social responsibility.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

На сучасному етапі розвитку аграрного сектору, питання впровадження практик стійкого розвитку на агро-підприємствах набуває особливої актуальності. Аграрний сектор є значним споживачем природних ресурсів, і його діяльність суттєво впливає на екологічну рівновагу, зокрема через високий рівень викидів парникових газів, ерозію ґрунтів та використання водних ресурсів. У відповідь на ці виклики, зростає

необхідність адаптації підприємств до стандартів стійкого розвитку, що включають екологічні, соціальні та економічні аспекти.

Впровадження таких практик, як скорочення використання шкідливих речовин, ефективне використання ресурсів, впровадження технологій зниження викидів, а також турбота про соціальний добробут громад, де функціонує підприємство, потребує значних змін у виробничих процесах, управлінських підходах і культурі компаній. Проте, на шляху до впровадження практик стійкого розвитку агро-підприємства стикаються з низкою бар'єрів. До основних бар'єрів належать обмежений доступ до інвестицій та сучасних технологій, недостатня обізнаність у сфері стійкого розвитку, відсутність належної інфраструктури, а також обмеженість державної підтримки та недостатня законодавча база. З іншого боку, стійкий розвиток відкриває для аграрного сектору нові можливості, зокрема підвищення конкурентоспроможності на міжнародних ринках, зниження операційних ризиків, створення позитивного іміджу та залучення інвесторів, які орієнтовані на соціально-відповідальні проекти. Отже, дослідження спрямоване на аналіз цих бар'єрів і можливостей для впровадження стійких практик на агро-підприємствах, дозволить визначити оптимальні шляхи подолання перешкод і сприятиме інтеграції принципів стійкого розвитку в аграрний сектор України.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженню питань стійкого розвитку присвячено велику кількість праць. Такі провідні вчені-економісти як Вартанова О.В. [1], Вініченко І. І. [8], Гнатенко І. А. [6], Гросул В. А. [4], Дудка М.О. [3], Камінський А.В. [1], Косенко Я. А. [9], Крючок С. І. [8], Мамаєва Г. С. [4], Міненко С. І. [9], Огієнко А. В. [9], Петришин Л. П. [7], Пілявський В.І. [5], Шамрін Р. В. [2] та інші присвятили свої роботи дослідженню питань стійкого розвитку підприємства. Незважаючи на широке висвітлення зазначеної тематики в дослідженнях науковців, деякі питання не висвітлені в повній мірі, зокрема питання можливостей та бар'єрів перед агропідприємствами при впровадженні практик стійкого розвитку.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета дослідження – аналіз, систематизація та удосконалення наявного теоретико-методичного забезпечення щодо впровадження практик стійкого розвитку на агро-підприємствах.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

В умовах прискорення інтеграційних процесів у світовій економіці, глобалізації ринків, посилення конкуренції та загострення кризових явищ виникає необхідність переходу до нової моделі управління, яка ґрунтується на концепції стійкого розвитку. Стійкий розвиток спрямований на одночасне вирішення економічних, соціальних і екологічних завдань, що сприяє не лише забезпеченню життєдіяльності майбутніх поколінь, а й підвищенню якості життя сучасного суспільства. Особливу роль у досягненні стійкого розвитку відіграє аграрний сектор, який виступає фундаментом економічної, соціальної та політичної стабільності. Його розвиток безпосередньо впливає на соціально-економічні умови життя населення, оскільки сектор є одним із основних споживачів матеріально-технічних ресурсів і визначає продовольчу безпеку. Тому в умовах глобальних викликів важливо приділяти особливу увагу інтеграції принципів стійкого розвитку в аграрну сферу, щоб забезпечити баланс між економічним зростанням, соціальним добробутом і екологічною відповідальністю.

Дослідження джерел літератури [1-7] дозволило розуміти стійкий розвиток підприємства як стратегічний підхід до ведення бізнесу, що передбачає балансування економічних, соціальних та екологічних аспектів діяльності з метою забезпечення довгострокового успіху компанії. Основою стійкого розвитку є інтеграція принципів, які дозволяють підприємству зберігати конкурентні переваги в умовах мінливих ринкових умов і водночас мінімізувати негативний вплив на навколишнє середовище та суспільство. Тобто, стійкий розвиток передбачає створення такого бізнес-середовища, яке сприяє не тільки зростанню доходів, але й покращенню якості життя людей, збереженню природних ресурсів і стабільному економічному зростанню у майбутньому.

Стійкий розвиток підприємства є комплексним підходом до управління, що поєднує економічний, соціальний та екологічний аспекти для забезпечення стійкого зростання та розвитку бізнесу. Цей підхід спрямований на гармонійне поєднання економічних інтересів підприємства з соціальними зобов'язаннями та збереженням довкілля, що є особливо актуальним в умовах глобалізації, посилення конкуренції та кризових явищ (рис. 1).

Отже, економічний аспект містить у собі забезпечення фінансової стабільності підприємства, підвищення його рентабельності та ефективності управління ресурсами. Економічно стійке підприємство здатне витримати кризові періоди, адаптуватися до змін ринку та інвестувати в інновації, що є важливим фактором для довгострокового розвитку. Такий підхід передбачає також скорочення витрат за рахунок оптимізації процесів і покращення використання ресурсів, що сприяє підвищенню економічної ефективності.

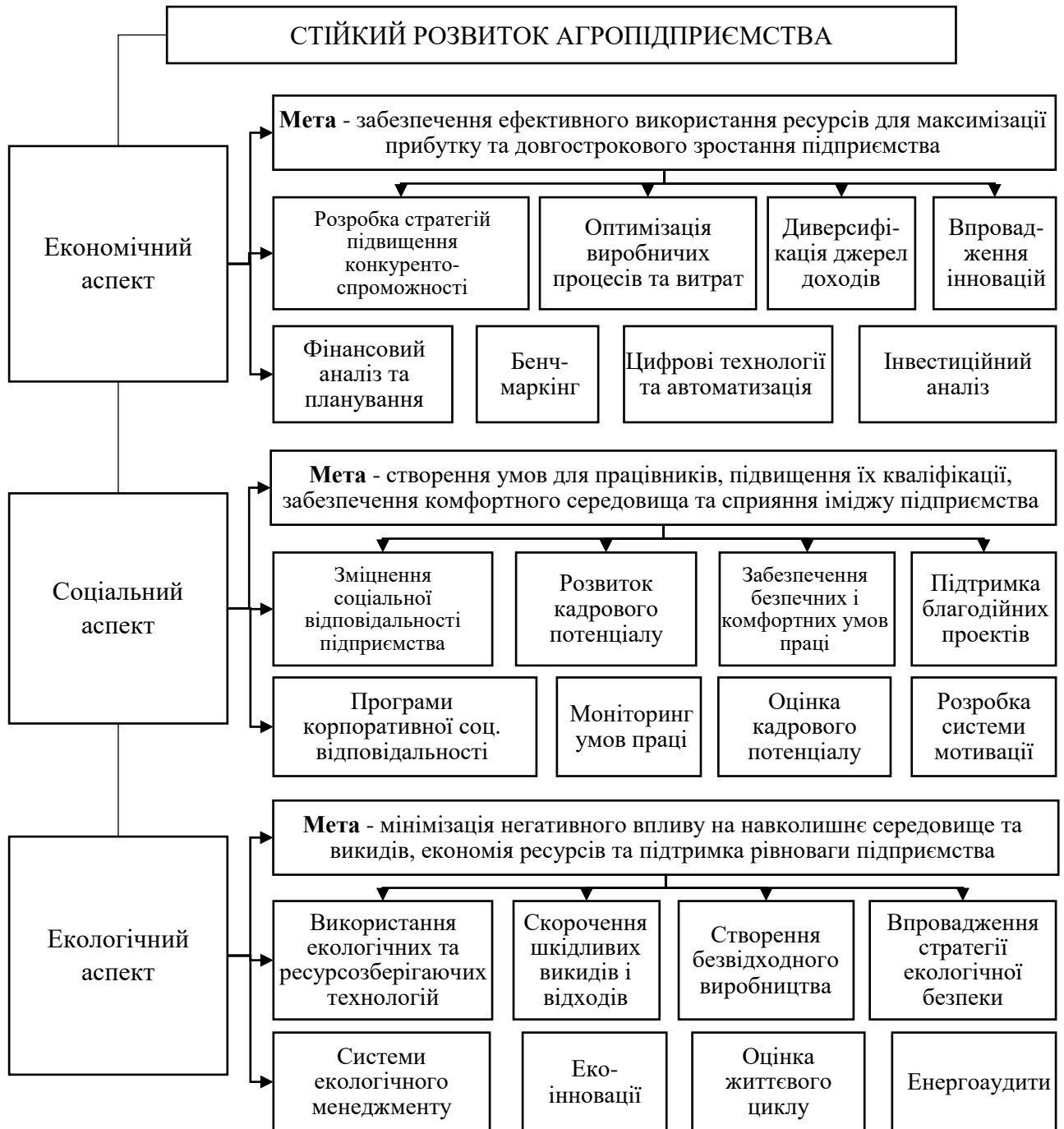

Рис. 1. Ключові аспекти стійкого розвитку агро-підприємства

Джерело: удосконалено автором

Економічний аспект стійкого розвитку передбачає забезпечення ефективного використання ресурсів для максимізації прибутку та довгострокового зростання підприємства. До завдань цього аспекту належить розробка стратегій підвищення конкурентоспроможності та продуктивності, оптимізація виробничих процесів та витрат, диверсифікація джерел доходів, а також впровадження інновацій і цифрових технологій. Серед інструментів економічного аспекту виділяються фінансовий аналіз та планування, що дозволяє оцінити поточний стан фінансів та розробити плани розвитку; бенчмаркінг для порівняння з галузевими лідерами; автоматизація процесів та інвестиційний аналіз, що обґрунтовує доцільність вкладень у нові проєкти.

Соціальний аспект в свою чергу зосереджений на забезпеченні справедливих умов праці, створенні можливостей для професійного розвитку співробітників, дотриманні етичних норм та покращенні якості життя місцевих громад, де працює підприємство. Підприємства, які впроваджують принципи соціальної відповідальності, отримують репутацію надійних роботодавців, підвищують мотивацію та лояльність

працівників, що з часом позитивно впливає на продуктивність та стабільність. Соціальна стійкість також означає створення безпечного та інклюзивного середовища для співробітників і відповідального підходу до відносин із зовнішніми стейкхолдерами. Отже, соціальний аспект спрямований на створення сприятливих умов для працівників, підвищення їхньої кваліфікації та забезпечення комфортного робочого середовища, а також на підтримку позитивного іміджу підприємства у громаді. Його завдання включають зміцнення соціальної відповідальності, розвиток кадрового потенціалу через навчання та підвищення кваліфікації, забезпечення безпеки на робочому місці та участь у соціально значущих ініціативах. Інструментами соціального аспекту є програми корпоративної соціальної відповідальності, які охоплюють соціальні ініціативи та заходи з розвитку працівників, системи тренінгів і коучингу, мотиваційні програми для стимулювання продуктивності, а також моніторинг умов праці.

Екологічний аспект стійкого розвитку підприємства спрямований на зниження негативного впливу діяльності підприємства на довкілля через оптимізацію ресурсоспоживання, мінімізацію відходів і впровадження екологічних стандартів виробництва. Використання енергоефективних технологій, впровадження практик циркулярної економіки, таких як повторне використання матеріалів і утилізація відходів, є необхідними елементами екологічної стійкості. Крім того, екологічно відповідальні підприємства отримують переваги на ринку, де зростає попит на продукцію і послуги, що мають менший екологічний слід. Таким чином, екологічний аспект ставить за мету мінімізацію негативного впливу на довкілля, скорочення шкідливих викидів і відходів, економію ресурсів та підтримку природної рівноваги. Основні завдання цього аспекту: зменшення шкідливих викидів, впровадження екологічно чистих технологій та ресурсозберігаючих методів, створення безвідходного виробництва та впровадження стратегій екологічної безпеки. Інструментами тут є еко-інновації, що допомагають зменшити споживання ресурсів та відходи; оцінка життєвого циклу, що аналізує вплив продукції на навколишнє середовище на всіх етапах її життєвого циклу; системи екологічного менеджменту, які інтегрують екологічні аспекти в діяльність підприємства; енергоаудити та впровадження відновлюваних джерел енергії.

Комплексне впровадження зазначених практик задля стійкого розвитку підприємства дозволяє досягти збалансованого результату між економічними, соціальними та екологічними аспектами. Такий підхід не тільки підвищує конкурентоспроможність та репутацію агро-бізнесу, але й сприяє добробуту працівників, довгостроковій рентабельності та покращенню взаємовідносин з громадою і державними органами.

Впровадження практик стійкого розвитку є стратегічним кроком для сучасних підприємств, що приносить їм значні переваги та сприяє їхньому довгостроковому успіху [5, 6]. Однією з найпомітніших переваг є підвищення репутації та зміцнення бренду. У світі, де споживачі дедалі більше надають перевагу етичним брендам, компанії, що демонструють відповідальне ставлення до довкілля та суспільства, здобувають перевагу на ринку. Позитивний імідж, створений завдяки екологічним та соціальним ініціативам, зміцнює довіру до бренду, збільшуючи його привабливість для споживачів, які готові підтримувати компанії, що прагнуть до стійкого розвитку.

Також важливою перевагою є підвищення інтересу інвесторів, особливо тих, хто орієнтується на проекти з низькими ризиками та перспективами довгострокового зростання. Інвестори дедалі більше звертають увагу на критерії ESG, що відображають не лише прибутковість, але й стабільність та етичність підприємства. Відповідність принципам ESG робить компанії більш привабливими для інвесторів, що шукають надійні активи для вкладання капіталу, особливо у світі, де екологічні та соціальні ризики стають усе більш актуальними.

Впровадження практик стійкого розвитку також дозволяє знизити операційні витрати підприємства завдяки підвищенню ефективності використання ресурсів та впровадженню енергоефективних технологій. Наприклад, оптимізація виробничих процесів та зменшення споживання ресурсів сприяють скороченню витрат на енергетику та матеріали, що позитивно впливає на фінансові показники. Це підвищує загальну продуктивність та робить підприємство більш конкурентоспроможним.

Крім того, покращуються відносини з місцевою громадою та підвищується лояльність працівників. Відповідальне ставлення до екологічних та соціальних питань дозволяє компаніям зміцнити свої позиції у місцевій спільноті, що сприяє зростанню довіри та підтримки з боку громадськості. Підвищення лояльності працівників також є важливим аспектом, оскільки вони відчують себе частиною підприємства, яке турбується про стійке майбутнє. Це знижує плинність кадрів, підвищує продуктивність і створює більш позитивну робочу атмосферу, що, у свою чергу, сприяє довгостроковому успіху компанії.

Впровадження практик стійкого розвитку не лише створює додаткову цінність для підприємства, але й допомагає побудувати стабільну та етичну бізнес-модель, яка відповідає сучасним запитам суспільства, інвесторів та держави. Незважаючи на очевидні переваги, на шляху стійкого розвитку агро-підприємства зустрічають низку викликів, що потребують як значних інвестицій, так і змін у підходах до управління та розвитку персоналу [7-9].

Одним із основних викликів є фінансові обмеження, адже інтеграція екологічно чистих технологій та інноваційних рішень передбачає суттєві капіталовкладення, які не завжди доступні, особливо для малих та середніх підприємств. Інвестиції у стійке виробництво можуть вимагати не тільки фінансування для

придбання нових технологій, а й коштів на обслуговування та навчання персоналу, що часто є непосильним без належної підтримки ззовні або наявності доступу до доступних кредитів чи субсидій.

Другий виклик пов'язаний з недостатньою обізнаністю та компетенціями в галузі стійкого розвитку серед управлінців і співробітників. Відсутність належної підготовки персоналу обмежує можливості підприємств у реалізації принципів стійкого розвитку, адже без розуміння важливості цих ініціатив та знання про сучасні екологічні практики співробітники не здатні ефективно впроваджувати інноваційні рішення. Крім того, управлінці, не маючи відповідних компетенцій, не можуть ефективно мотивувати колектив на зміни, необхідні для стійкого розвитку.

Ще одним суттєвим бар'єром є обмежена державна підтримка та регуляторні перепони, що гальмують запровадження екологічних та соціальних стандартів на локальному рівні. Невелика кількість державних стимулів, таких як податкові пільги або субсидії, значно знижує зацікавленість бізнесу у впровадженні стійких практик, особливо в секторах, де рентабельність є критично важливою. Крім того, регуляторні бар'єри, що включають бюрократичні процедури для отримання дозволів на впровадження екологічних ініціатив, також стримують підприємства від активної діяльності у сфері стійкого розвитку.

Загалом, успішне впровадження стійкого розвитку вимагає не лише фінансових вкладень, але й переосмислення підходів до управління, навчання та державної політики, щоб подолати ці виклики та забезпечити стійкий економічний, соціальний та екологічний прогрес. Для ефективного впровадження практик стійкого розвитку підприємству необхідно розробити комплексні та чіткі методичні рекомендації, що забезпечать систематичний підхід до усунення негативного впливу на навколишнє середовище і покращення соціальних аспектів діяльності та подолання бар'єрів при впровадженні практик стійкого розвитку (рис 2).

Проведення оцінки впливу діяльності підприємства на екологію та суспільство є важливим кроком у впровадженні практик стійкого розвитку. Спочатку підприємство визначає об'єкти впливу, які можуть включати екологічні фактори (викиди, споживання води) та соціальні аспекти (вплив на громади, умови праці). Далі відбувається збір даних із внутрішніх звітів, екологічних досліджень та соціальних опитувань. Після збору інформації проводиться аналіз для виявлення ключових напрямів впливу, що включає як кількісний, так і якісний аналіз. На основі цього аналізу підприємство ідентифікує проблеми та розробляє конкретні заходи для їх усунення, такі як впровадження нових технологій та програми підвищення обізнаності співробітників. Оцінка впливу є безперервним процесом, що вимагає регулярного моніторингу та корекції стратегії. Це дозволяє підприємствам зменшити негативний вплив на навколишнє середовище та покращити соціальні показники, підвищуючи їх конкурентоспроможність.

Для визначення стратегічних цілей стійкого розвитку, що узгоджуються з корпоративною місією та баченням підприємства, необхідно реалізувати низку заходів. Першочергово, слід провести детальний аналіз існуючих місії та бачення підприємства, щоб зрозуміти основні цінності, пріоритети та цілі, на яких ґрунтуватиметься стратегія стійкого розвитку. Далі необхідно оцінити зовнішнє та внутрішнє середовище, використовуючи SWOT-аналіз для виявлення ключових факторів впливу на реалізацію цілей стійкого розвитку, а також проаналізувати ринкові тенденції та потреби споживачів.

Залучення зацікавлених сторін, таких як співробітники, постачальники, споживачі та місцеві громади, є важливим етапом у формуванні цілей. Це можна реалізувати через опитування, фокус-групи або громадські обговорення, що дозволить врахувати потреби та очікування цих груп. Після цього підприємство має визначити конкретні, вимірювані цілі стійкого розвитку, що можуть стосуватися, наприклад, підвищення енергоефективності, зменшення викидів або покращення умов праці. Ці стратегічні цілі необхідно інтегрувати у загальний стратегічний план підприємства для узгодженості між повсякденною діяльністю та довгостроковими завданнями стійкого розвитку. Для цього формується детальний план дій, який включає етапи реалізації, відповідальних осіб, необхідні ресурси та терміни. Наступним кроком є розробка системи моніторингу, що дозволяє регулярно оцінювати прогрес у досягненні цілей, корегуючи стратегію відповідно до отриманих результатів. Ці кроки забезпечують формування стратегічних цілей, які підтримують корпоративну місію, сприяють стійкому розвитку та конкурентоспроможності підприємства в довгостроковій перспективі.

Інвестування в екологічні технології та розробка інноваційних рішень є також аспектом стратегії стійкого розвитку, що включає наступні заходи. Перш за все, підприємству необхідно провести аудит існуючих технологічних процесів та оцінити їх вплив на екологію. Це дозволить виявити критичні ділянки, де модернізація або заміна технологій може дати найбільший екологічний ефект. На основі отриманих даних слід розробити план інвестицій у сучасні екологічні технології та інноваційні рішення. До таких інновацій можуть входити відновлювальні джерела енергії, системи енергоефективності, технології очищення стічних вод та утилізації відходів, що дозволяють зменшити забруднення довкілля. Важливо провести оцінку рентабельності кожної інновації для визначення її економічного ефекту в довгостроковій перспективі. Наступним етапом є залучення експертів та співпраця з дослідницькими установами, які допоможуть у впровадженні новітніх технологій та розробці рішень, адаптованих під специфічні потреби підприємства. Це може включати також тестування та пілотування екологічних технологій на окремих виробничих лініях для мінімізації ризиків. Важливо створити систему моніторингу, яка дозволить

оцінювати ефективність екологічних інновацій, вимірюючи такі показники, як зниження викидів, зменшення споживання енергії та ресурсів, поліпшення якості відходів. Такі дані допомагають регулярно оновлювати екологічну стратегію підприємства, коригуючи її відповідно до змін у законодавстві, ринкових вимог та нових технологій. Нарешті, для підвищення мотивації всіх працівників у впровадженні екологічних практик слід організувати навчання щодо ефективного використання екологічних технологій і методів зменшення шкідливого впливу на довкілля. Це забезпечує стійкість та відповідність підприємства принципам стійкого розвитку та сприяє побудові позитивного іміджу в очах споживачів, інвесторів та партнерів.

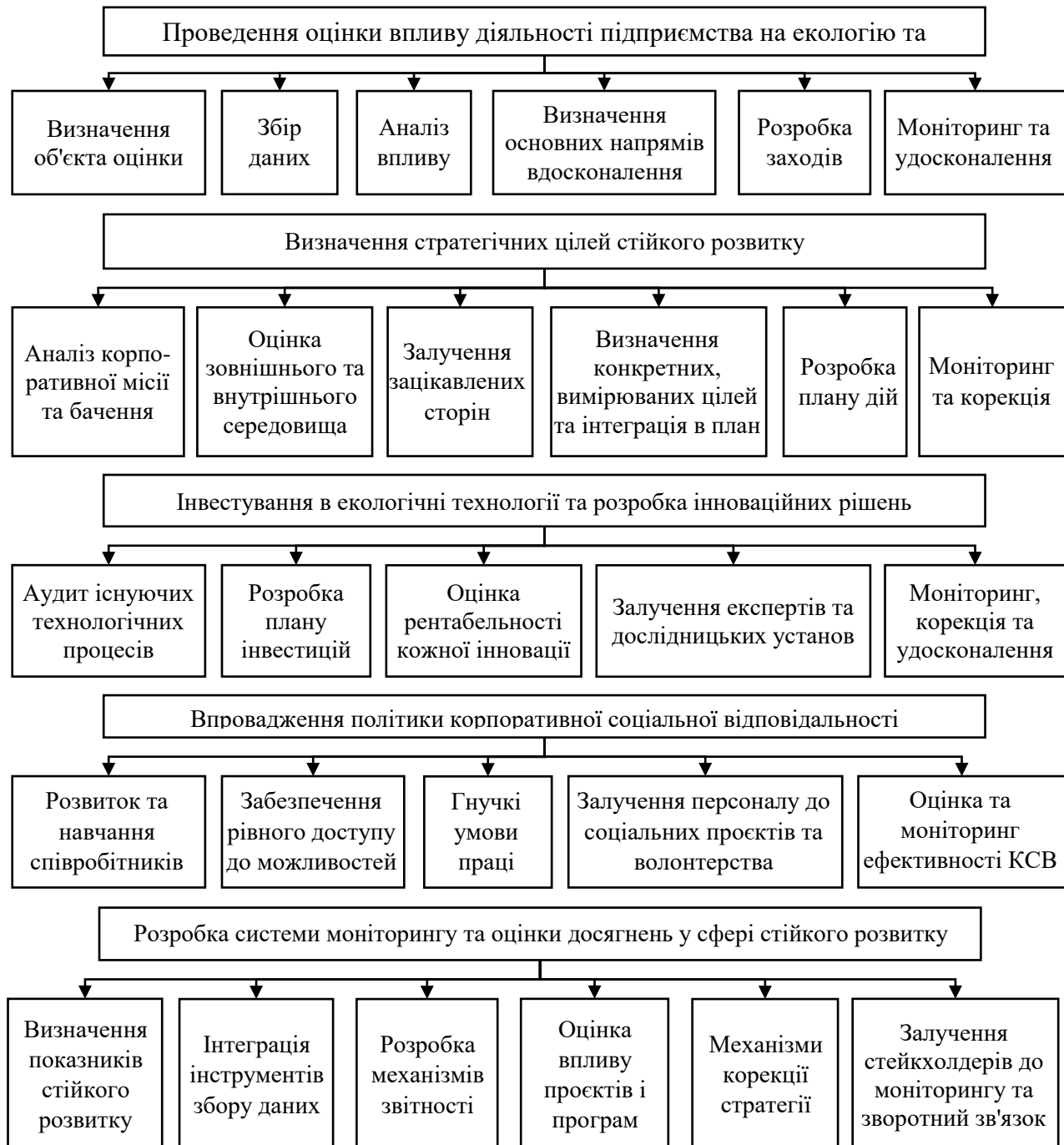

Рис. 2. Методичні рекомендації щодо ефективного впровадження практик стійкого розвитку підприємства
Джерело: розроблено автором

Впровадження політики корпоративної соціальної відповідальності та забезпечення рівного доступу до можливостей для всіх співробітників є важливими аспектами для будь-якої сучасної компанії, що прагне до стійкого розвитку та позитивної репутації. Одним із перших кроків у реалізації цієї політики є створення умов для розвитку та навчання співробітників. Це включає організацію програм для підвищення

кваліфікації, тренінги з особистісного розвитку та коучинг, який допомагає розвивати професійні та лідерські навички. Співробітники можуть брати участь у спеціальних стипендіальних програмах, що сприяють здобуттю нових знань, які згодом вони застосують на своїх робочих місцях. Забезпечення рівного доступу до можливостей включає запровадження антидискримінаційних політик, спрямованих на уникнення дискримінації за ознаками статі, віку, національності чи релігійних переконань. Відбір на посади, а також просування має бути прозорим, що дозволяє кожному співробітнику мати однакові можливості для кар'єрного зростання. Інклюзивне робоче середовище досягається шляхом формування корпоративної культури, яка підтримує різноманіття і є відкритою до зворотного зв'язку від співробітників. Гнучкі умови праці дозволяють підтримувати баланс між особистим та професійним життям. Сюди входить гнучкий графік роботи, можливість працювати віддалено, а також створення комфортних умов на робочому місці з доступом до соціальних і медичних зручностей. Це особливо важливо для співробітників з дітьми, людей з інвалідністю та тих, хто проживає далеко від офісу. Залучення співробітників до соціальних проєктів також є ключовою складовою КСВ. Компанія може ініціювати власні соціальні проєкти, спрямовані на підтримку місцевих громад, екологічних ініціатив, або допомогу соціально незахищеним групам. Крім того, співробітників можна залучати до волонтерських програм, надаючи можливість брати участь у таких ініціативах у робочий час, що сприяє відчуттю причетності до позитивних змін у суспільстві. Оцінка та моніторинг ефективності заходів КСВ дозволяють компанії регулярно аналізувати досягнуті результати і коригувати політику відповідно до потреб суспільства та змін у законодавстві. Це здійснюється шляхом опитувань співробітників, звітів з соціальної відповідальності та проведення аудитів. Завдяки цим заходам компанія зміцнює свій імідж соціально відповідального роботодавця, який турбується про потреби співробітників і сприяє їхньому розвитку та добробуту.

Розробка системи моніторингу та оцінки досягнень у сфері стійкого розвитку також є важливим інструментом для досягнення стійкого розвитку підприємства. Вона забезпечує можливість відстежувати ключові показники, оцінювати прогрес та за потреби коригувати стратегію. Для точного та оперативного моніторингу досягнень необхідно використовувати цифрові інструменти для збору, обробки та аналізу даних, наприклад, спеціалізовані платформи, що автоматизують збір інформації, інтегруючи її з корпоративними системами управління (ERP, CRM). Це забезпечує актуальність та доступність даних у режимі реального часу. Система моніторингу також включає регулярну звітність про досягнення у сфері стійкого розвитку. Звіти можуть формуватися щоквартально або щорічно та мають включати порівняння з базовими значеннями та цілями. Така звітність дозволяє оцінити результати, розробити рекомендації і прозоро інформувати стейкхолдерів про прогрес у реалізації стратегії стійкого розвитку. Також важливо оцінювати вплив проєктів і програм: аналіз ефективності впроваджених ініціатив допомагає визначити їхню відповідність очікуванням і стратегічним цілям. Це можна робити за допомогою кількісних та якісних методів оцінки (опитування, інтерв'ю, аналітичні звіти), що дозволяє оцінювати не лише фінансові результати, а й соціальний та екологічний вплив. У разі відхилення показників від запланованих цілей система має передбачати механізми для корекції стратегії. Це включає можливість оперативного корегування планів або цілей стійкого розвитку відповідно до актуальної ситуації. Наприклад, якщо певні екологічні цілі не досягнуті, компанія може переглянути свої операційні процеси, впровадити нові технології або збільшити фінансування у відповідні напрямки. Залучення стейкхолдерів до моніторингу та зворотний зв'язок також важливі для успіху цієї системи. Участь працівників, клієнтів, інвесторів у процесі моніторингу дозволяє краще врахувати потреби та очікування зацікавлених сторін. Для цього можна проводити регулярні зустрічі, опитування та обговорення, де вони мають змогу надавати свої рекомендації та бачення щодо стійкого розвитку компанії. Підвищення кваліфікації персоналу, який займається моніторингом і оцінкою досягнень, також є важливим компонентом, оскільки кваліфіковані фахівці забезпечують точність і своєчасність отриманих даних. Впровадження системи моніторингу та оцінки досягнень у сфері стійкого розвитку дозволяє компанії вчасно виявляти відхилення, приймати обґрунтовані рішення щодо корекції стратегії, підвищувати прозорість і довіру з боку стейкхолдерів, а також підтримувати високий рівень відповідності екологічним та соціальним цілям.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Успішне впровадження стратегії стійкого розвитку потребує комплексного підходу з використанням інноваційних методів і спеціальних методичних рекомендацій. Запропоновані методичні рекомендації щодо впровадження практик стійкого розвитку, у порівнянні з існуючими, ґрунтуються на інтеграційному підході, що забезпечує узгодженість екологічних, соціальних та економічних аспектів розвитку, які підсилюють корпоративну місію та загальну стратегію підприємства. Важливим є також використання деталізованих методів оцінки впливу, що охоплюють систематичний збір, аналіз даних та оцінку впливу діяльності компанії на довкілля і суспільство із застосуванням як кількісних, так і якісних методів досліджень. Запропоновані рекомендації орієнтовані на інновації, що передбачає впровадження екологічно дружніх технологій та рішень, що передбачає аудит існуючих процесів з метою оптимізації їх впливу та сприяння технологічній модернізації. Чітка система моніторингу та адаптивного управління забезпечує регулярну

оцінку досягнень, що дозволяє вчасно коригувати стратегію відповідно до змін у зовнішньому середовищі та отриманих результатів. Залучення стейкхолдерів до процесу обговорення та реалізації стратегічних завдань підвищує прозорість і підзвітність компанії, формуючи позитивний імідж на ринку. Завдяки цьому системному підходу до стійкого розвитку підприємство досягає високої ефективності у стратегічному плануванні, зміцнює свої конкурентні переваги та забезпечує довготривалу стійкість на ринку.

Література

1. Вартанова О.В., Камінський А.В. Фактори стійкого розвитку сільського господарства в Україні. Теоретичні аспекти формування та характер впливу. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-94>
2. Шамрін Р. В. Стійкий розвиток підприємств АПК. *Агросвіт*. 2011. №19. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/19_2011/7.pdf
3. Дудка М.О. Оцінка рівня стійкого розвитку агропромислових підприємств. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип 30. №1. С. 94-98.
4. Гросул В. А., Мамаєва Г. С. Теоретичні підходи щодо визначення сутності стійкого розвитку підприємства. *Сталій розвиток економіки*. 2012. № 7. С. 104–107.
5. Пілявський В.І. Ознаки, фактори та умови формування і нарощування потенціалу стійкого розвитку підприємств АПК. *Держава та регіони*. 2019. № 6 (111). С. 86-91. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2019-6-16>
6. Гнатенко І. А. Моделювання сценаріїв стійкого розвитку підприємств в умовах глобалізації та діджиталізації: управлінський аспект. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 16. С. 20–25. <https://orcid.org/10.32702/2306-6814.2021.16.20>
7. Петришин Л. П. Економічна поведінка сільськогосподарських підприємств у мінливому середовищі розвитку: монографія. Львів: Сполом, 2021. 442 с.
8. Вініченко І. І., Крючок С. І. Економічна стійкість підприємства та її складові. *Агросвіт*. 2016. №24. С. 15-20.
9. Огієнко А. В., Міненко С. І., Косенко Я. А. Фактори сталого економічного зростання в контексті ризиків та пріоритетів розвитку підприємств в умовах війни. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 1. С. 310 – 316. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-1-52>

References

1. Vartanova O.V., Kaminskyi A.V. Faktory stiikoho rozvytku silskoho hospodarstva v Ukraini. Teoretychni aspekty formuvannia ta kharakter vplyvu. *Ekononika ta suspilstvo*. 2024. № 64. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-94>
2. Shamrin R. V. Stiikiy rozvytok pidpriemstv APK. *Ahrosvit*. 2011. №19. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/19_2011/7.pdf
3. Dudka M.O. Otsinka rivnia stiikoho rozvytku ahropromyslovykh pidpriemstv. *Prychornomorski ekonomichni studii*. 2018. Vyp 30. №1. S. 94-98.
4. Hrosul V. A., Mamaieva H. S. Teoretychni pidkhody shchodo vyznachennia sutnosti stiikoho rozvytku pidpriemstva. *Stalyi rozvytok ekonomiky*. 2012. № 7. S. 104–107.
5. Piliavskiy V.I. Oznaky, faktory ta umovy formuvannia i naroshchuvannia potentsialu stiikoho rozvytku pidpriemstv APK. *Derzhava ta rehiony*. 2019. № 6 (111). S. 86-91. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2019-6-16>
6. Hnatenko I. A. Modeliuvannia stsenariiv stiikoho rozvytku pidpriemstv v umovakh hlobalizatsii ta didzhytalizatsii: upravlinskyi aspekt. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2021. № 16. S. 20–25. <https://orcid.org/10.32702/2306-6814.2021.16.20>
7. Petryshyn L. P. Ekonomichna povedinka silskohospodarskykh pidpriemstvu minlyvomu seredovyshchi rozvytku: monohrafiia. Lviv: Spolom, 2021. 442 s.
8. Vinichenko I. I., Kriuchok S. I. Ekonomichna stiikist pidpriemstva ta yii skladovi. *Ahrosvit*. 2016. №24. S. 15-20.
9. Ohiienko A. V., Minenko S. I., Kosenko Ya. A. Faktory staloho ekonomichnoho zrostannia v konteksti ryzykiv ta priorytetiv rozvytku pidpriemstv v umovakh viiny. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*. 2024. Tom 9. № 1. S. 310 – 316. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-1-52>